

Zmiany w szkoleniu psów służbowych do wyszukiwania zapachów narkotyków

Pasywne zaznaczanie ukrytego zapachu

asp. Andrzej Wróbel

Zakład Kynologii Policyjnej CSP

asp. Sebastian Srogosz

Zakład Kynologii Policyjnej CSP

Artykuł dotyczy zmian w programie nauczania na kursie specjalistycznym dla przewodników psów służbowych do wyszukiwania zapachów narkotyków. Autorzy wskazują różnice między obecnym a poprzednim systemem szkolenia oraz przedstawiają katalog umiejętności, jakie pies musi posiadać po zakończeniu tego kursu. Ponadto omawiają różnicę w aktywnym i pasywnym zaznaczaniu źródła zapachów oraz zapoznają czytelnika z nowym elementem szkolenia, jakim jest przeszukanie terenu.

Na podstawie policyjnego rozpoznania oraz gromadzonych informacji można zidentyfikować Polskę jako kraj, który jest istotnym punktem na trasie tranzytu narkotyków. Centralne miejsce w Europie, dobrze rozwinięta infrastruktura drogowa i portowa sprawiają, że tego typu proceder z logistycznego punktu widzenia nie jest trudny. Uproszczenie ruchu transgranicznego (strefa Schengen) jest dodatkowym ułatwieniem dla grup czerpiących korzyści z przestępczości narkotykowej. Wskazane czynniki spowodowały, że Polska stała się punktem przerzutowym dla narkotyków z rejonu tzw. Złotego Trójkąta (Birma, Tajlandia, Laos), Złotego Półksiężycza (Turcja, Pakistan i Afganistan), Ameryki Południowej, Maroka i Nigerii¹. W Polsce sytuacja ekonomiczna oraz intensywny tryb życia stwarzają zapotrzebowanie na środki psychoaktywne. Tego typu tendencja sprawia, że w naszym kraju wciąż istnieje duży popyt na produkcję, handel bądź magazynowanie narkotyków.

Ze statystyk Policji wynika, że organy ścigania odnotowują coraz większą skuteczność w walce z powyższym procederem. Wymusza to na przestępcach nieustanną zmianę

strategii w tym niekończącym się wyścigu. Szybki dostęp do informacji, możliwość pozyskania zdjęć satelitarnych czy bezpośredniego kontaktu z osobą oddaloną o setki kilometrów pozwalają na ciągle doskonalenie metod przemytu, produkcji czy przechowywania narkotyków. Ukrywanie środków psychoaktywnych w pobliżu miejsca zamieszkania, ale nie bezpośrednio w nim, to nowo powstały trend. Substancje te są zakopywane, umieszczane w skrytkach terenowych, rozdzielane i przechowywane punktowo na dużych powierzchniach. Tego typu działanie ma na celu utrudnienie procesu wykrywczego Policji.

Sytuacja ta wymaga, aby funkcjonariusze Policji nieustannie doskonalili swoje umiejętności w walce z tego typu procederem. Powyższy obowiązek nie spada wyłącznie na barki ludzi. Psy służbowe również muszą sprostać wymaganiom, jakie stawiają przed nimi jednostki terenowe.

W dniu 17 marca 2020 r. decyzją nr 80 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 marca 2021 r.² dokonano zmiany programu nauczania na kursie specjalistycznym dla przewodników psów służbowych do wyszukiwania zapachów narkotyków. Obecny program poszerza katalog umiejęt-

Fot. nr 1. Nawet niepozorna gąbka leżąca na trawie może być przedmiotem zawierającym narkotyk (zdj. z archiwum autora).

Fot. nr 2. Pies pasywnie sygnalizujący źródło zapachu narkotyków podczas przeszukania pojazdu (zdj. z archiwum autora).

ZMIANY W SZKOLENIU PSÓW SŁUŻBOWYCH

ności psa o przeszukanie wskazanego terenu otwartego oraz wprowadza pasywne zaznaczanie źródła zapachów narkotyków.

W związku z wprowadzonymi zmianami kurs specjalistyczny został wydłużony z 88 do 118 dni szkoleniowych. W ciągu trwania szkolenia pies nabywa umiejętności z zakresu:

- posłuszeństwa ogólnego,
- pokonywania przeszkód terenowych,
- przeszukania pomieszczeń,
- przeszukania pojazdów,
- przeszukania środków komunikacji masowej,
- przeszukania bagażu,
- przeszukania wskazanego terenu otwartego.

Po zakończeniu kursu psy potrafią zlokalizować i rozpoznać 5 rodzajów zapachów narkotyków: haszyszu, marihuany, amfetaminy, heroiny i kokainy.

Nowym elementem przewidzianym w programie szkolenia jest sposób zaznaczania przez psa zapachu, który zlokalizuje w trakcie przeszukania. Poprzedni system szkolenia dopuszczał zaznaczanie źródła zapachu w sposób aktywny oraz pasywny. W trakcie procesu tresury pożądane było, aby pies zaznaczał obecność substancji psychoaktywnych poprzez drapanie, oszczekiwanie. Zachowanie to bazowało na naturalnych odruchach mających źródło w instynkcie łowieckim, który skłania psa do wydobycia zdobyczy. Taki odruch był łatwiejszy do osiągnięcia w procesie szkoleniowym. Należy jednak wspomnieć, że poprzedni program nauczania również dopuszczał możliwość pasywnego wskazywania zapachu substancji odurzających. W związku z powyższym, sposób zaznaczania był dostosowywany do cech psychofizycznych psa. Niestety aktywny sposób zaznaczania stwarzał problemy w codziennej pracy funkcjonariuszy Policji. Jednostki terenowe wskazywały przypadki, w których podczas zaznaczania dochodziło do uszkodzenia mienia oraz samych narkotyków. Było to szczególnie problematyczne, kiedy czynności odbywały się w środkach transportu. Torebka z zapięciem strunowym, w której znajduje się nielegalna substancja, również nie stanowiła bariery ochronnej przed psimi pazurami. W związku z tym mogło dojść do znacznej separacji tak ważnego materiału dowodowego. Ponadto pies podekscytowany ujawnieniem zapachu, który kojarzy z nagrodą, mógł wziąć jego źródło w pysk i omyłkowo połknąć. Uwzględniając powyższe zastrzeżenia, zrezygnowano z zaznaczenia aktywnego na rzecz pasywnego. W tego typu technice pożądanym zachowaniem jest zaznaczenie przez psa źródła zapachu narkotyku poprzez siadanie, warowanie lub – jeżeli nie jest to możliwe – pozostawanie i koncentracja w miejscu występowania zapachu. Sygnał ten musi być jasny i czytelny, tak aby nie wprowadzał w błąd przewodnika. Taki odruch stanowi dla psa duże obciążenie psychiczne, dlatego wprowadzany jest stopniowo i z dużą liczbą nagród. Dzięki temu pies nie kojarzy pasywnego zaznaczania jako niemiłego doznania, ale jako wstęp do zabawy, co dodatkowo wzmacnia koncentrację na źródle zapachu.

Przeszukanie wskazanego terenu otwartego to również nowy element, wymagany od obecnie szkolonych psów do wyszukiwania zapachów narkotyków. W trakcie zajęć kursant zapoznawany jest z techniką i taktyką prowadzenia powyższych czynności. Przewodnik doskonali również pracę z psem bez smyczy oraz uczy się jego zachowania. Zadaniem czworonoga jest kompleksowe przeszukanie tere-

nu bez zwracania uwagi na bodźce rozpraszające i zaznaczenie miejsca ukrycia narkotyków. Szkolenie to, w zależności od stopnia zaawansowania, wykonywane jest o różnych porach doby i w zmiennych warunkach atmosferycznych. Instruktorzy zmieniają również teren, na którym przygotowują narkotyki do wyszukania. Tego typu urozmaicenie ma przygotować zarówno przewodników, jak i psy do działania w różnych warunkach. Dzięki temu duet może płynnie wypełniać powierzone mu zadania w jednostce terenowej bez obawy, że praca w nowych miejscach będzie dla niego źródłem problemów i stresu.

Odnotowano już pierwsze sukcesy wykorzystania psów, które jako pierwsze ukończyły kurs specjalistyczny według nowego programu. W dniu 15 marca 2021 r. pies służbowy Lupo (pełniący służbę w KPP w Sieradzu) podczas przeszukania terenu ujawnił zakopaną w piaskownicy beczkę, w której znajdowała się marihuana³. Warto dodać, że sukces nastąpił już pierwszego dnia służby tego czworonoga.

Proces szkolenia nie jest określony raz na zawsze. Musi być on stale dostosowywany do współczesnego świata. Ta sama zasada dotyczy również kynologii służbowej. Sprostanie nowym trendom, jakie dyktuje przestępczość narkotykowa, jest wymagające, ale nie niemożliwe. Prawdopodobnie zaplanowany proces szkolenia jest niezbędny w tym wyścigu. Pozwala na wyposażenie psa i przewodnika w umiejętności i wiedzę, które stają się kluczem do efektywnego ścigania przestępców. Współczesny „bum” technologiczny daje wiele możliwości, jednak nie jest w stanie zastąpić nieomylnego psiego nosa. Jeszcze przez wiele lat nieodłączną część przeszukań stanowić będzie przewodnik i jego pies służbowy. Duet, który odpowiednio wyszkolony, jest w stanie ujawnić narkotyki tam, gdzie ludzkie zmysły ich nie dostrzegają.

¹ D. Karpel, *Przestępczość zorganizowana*, „Internetowy Przegląd Prawniczy TBSP UJ” 2017, nr 7, https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/45184/karpel_przestepczosc_zorganizowana_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y [dostęp: 6 maja 2021 r.].

² Decyzja nr 80 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 marca 2020 r. w sprawie programu nauczania na kursie specjalistycznym dla przewodników psów służbowych do wyszukiwania zapachów narkotyków (Dz. Urz. KGP poz. 11).

³ D. Piekarczyk, *Ukrywał w piaskownicy 1,5 kg narkotyków. Wytropił je pies Lupo!*, „Sieradz Nasze Miasto”, <https://sieradz.naszemiasto.pl/ukrywal-w-piaskownicy-15-kg-narkotykow-wytropil-je-pies/ar/c1-8187295> [dostęp: 6 maja 2021 r.].

Summary

Changes in training dogs to search for drug odors – passive marking of hidden

The article deals with the changes in the teaching program of a specialist course for service dog handlers for drug odor searches. The authors indicate the differences between the current and the previous training system and present a catalog of skills that the dog must have at the end of this course. In addition, they discuss the difference in active and passive marking of the source of odors and familiarize the reader with a new element of the training, which is searching the area.

Tłumaczenie: Ilona Wolska